

ב"ל (תל-אביב-יפו) 24137-07-10 - תהילה רעות מנשה נ' המוסד לביטוח לאומי

ב"ל (תל-אביב-יפו) 24137-07-10 - תהילה רעות מנשה נ' המוסד לביטוח לאומי מחוזי עבודה תל-אביב-יפו
ב"ל (תל-אביב-יפו) 24137-07-10
תהילה רעות מנשה
ע"י ב"כ - עו"ד יעל בועז
נגד

המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ - עו"ד אירית רייכנברג
בית דין אזורי לעבודה בתל-אביב-יפו
[17.02.2013]
כב' השופט ד"ר יצחק לובוצקי-אב"ד
נציג ציבור (עובדים) מר שחר כהן
נציג ציבור (מעבידים) גב' עינת ברכה
פסק דין

התובעת הועסקה בין החודשים 8/09 עד 11/09 בעסק להדרכות נהיגה על טרקטור והפעלת מלגזות המצוי בבעלות
אביה, מר גלילי עזריה (להלן: "העסק"). ביום 15.12.09 ילדה התובעת, לידה שבגינה הגישה תביעתה לדמי לידה
ביום 7.1.10. בהתאם להחלטת הנתבע מיום 25.2.10 נדחתה תביעתה של התובעת מהטעם שלא התקיימו יחסי
עובד ומעביד, כנדרש על פי סעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי.
מכאן התביעה הנוכחית.

המחלוקת בין הצדדים עיקרה אפוא בשאלה, האם נתקיימו יחסי עובד ומעביד בין התובעת לבין אביה שהינו בעליו של
העסק, או שלכל היותר מדובר בעזרה שהעניקה
התובעת לעסק, כמקובל בין בני משפחה.

"עובד" מוגדר בסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995 (להלן: "החוק"), כדלקמן: "לרבות בן
משפחה, אף אם אין בינו לבין קרובו המעסיקו יחס של עובד ומעביד, ובלבד שהוא עובד במפעל באופן סדיר ובעבודה
שאיננה עשה אותה הוא, הייתה נעשית בידי עובד; לענין זה, 'בן משפחה' - אחד ההורים, ילד, נכד, אח או אחות".
בענף הביטוח הלאומי, קירבה משפחתית אין בה, לכשעצמה, כדי למנוע אפשרות של היווצרות יחסי עובד ומעביד
והקובע הוא מהות היחסים שנוצרו הלכה למעשה.

יחד עם זאת, כאשר הצדדים הטוענים ליחסי עבודה, הם קרובי משפחה, הלכה פסוקה היא, כי בית הדין בוחן בקפידת יתר את טיבם של היחסים שנוצרו; האם בפניו מערכת יחסים וולונטריים, המגלמת בתוכה עזרה משפחתית, או שמא נוצר בין בני המשפחה קשר חוזי המסדיר מערכת של חובות וזכויות. בין היתר, יש ליתן את הדעת לסימני היכר כגון מסגרת שעות עבודה, שכר ריאלי או סמלי וכיוצב' (עב"ל 20105/96 אורלי יהלום - המוסד לביטוח לאומי, פד"ע לו 616, 603; עב"ל 78/08 מגרה יעקב נ' המוסד לביטוח לאומי, פסק דין מיום 8.4.08) נטל ההוכחה כי יחסים בין בני משפחה חורגים מגדר "עזרה משפחתית הדדית" ולובשים אופי של יחסי עובד-מעביד, מוטל על בן המשפחה הטוען לקיומם (דב"ע נג' 78-8 לעיל).

על פי ההלכה כאמור, שני תנאים מצטברים צריך שיתמלאו על מנת שקרוב משפחה של המעביד ייחשב כ"עובד": האחד, עבודה במפעל באופן סדיר והשני - אילולא נעשתה העבודה על ידי אותו קרוב - היתה נעשית בידי עובד אחר, (דב"ע מז/06 מרדכי סרוסי נ' המוסד פד"ע יח 434).

במקרה דנן, לאחר שקילת כלל העדויות והראיות לא שוכנענו בדבר קיומם של יחסי עובד-ומעביד בין התובעת לעסק שבבעלות אביה, וזאת מהנימוקים כדלקמן:

א. בטופס התביעה שהגישה התובעת (נ/1) ציינה התובעת כי הועסקה אצל אביה ב"שיווק והנהלת חשבונות-גביה".

ב. בהודעה שמסרה התובעת בפני חוקר הנתבע (נ/3) סיפרה התובעת כי מאז הלידה הראשונה בתאריך 26.9.08, עברה להתגורר בבית הוריה בכפר גדעון. התובעת אישרה כי לאחר הלידה הראשונה לא חזרה לעבוד וכשנשאלה מדוע החלה לעבוד אצל אביה, השיבה: "המצב הכלכלי ולרענן את עצמי ... ולעזור לאבא שלי לעשות לו סדר בניירת".

התובעת אישרה כי טרם החלה לעבוד אצל אביה, לא היה אדם אחר שמילא את התפקיד אותו ביצעה. עוד הוסיפה התובעת כי מאז הלידה "אני ממשיכה לעשות לו ללא תשלום עד כמה שאני יכולה... על מה שאני עושה מאז הלידה, אני לא מקבלת כסף על העבודה אבל עזרה משפחתית מאב לבת כן אני נעזרת".

התובעת אישרה בפני החוקר כי בעבור המגורים בבית הוריה, אינה משלמת להם שכ"ד, מיסים וארנונה, אלא חשמל בלבד.

התובעת טענה כי עבדה מדי יום כ-8 שעות, אך העבודה לא נעשתה בימים ו/או בשעות קבועות שכן "העבודה נעשית כאן בתוך הבית ויש לי את התינוקות שאני צריכה לטפל בהם".

התובעת ציינה כי לאביה יש משרד בצידו השני של הרחוב, אך היא עובדת מהבית שכן "פה אני נמצאת עם הבנות".

תובעת אישרה כי את שכרה קיבלה באמצעות צ'קים של אביה.

ג. בניגוד להודעה שמסרה התובעת לחוקר, במסגרת תצהיר עדותה הראשית הצהירה התובעת כי בסמוך לפני תחילת העסקתה, פנה אליה אביה בהצעת עבודה שקודם לכן בוצעה, בחלקה, ע"י עובד אחר (סעיף 2 לתצהירה). כמו כן טענה התובעת כי עבודתה בוצעה מבית אמה בכל יום בין השעות 08:00 - 18:00, ולעיתים, בהתחשב בצרכי העסק ודרישות התפקיד אף מעבר לשעות הפעילות (סעיף 4 לתצהירה).
לטענת התובעת, חוקר הנתבע עיוות וסילף את תשובותיה ובחר להשמיט מידע ומסמכים שנמסרו לו הנוגעים להעסקתה (סעיף 10 לתצהירה).
ד. בבית הדין, אישרה התובעת כי החלה להיות מועסקת אצל אביה החל מחודש 8/09 עד 11/09, בהיותה בחודש החמישי להריונה (עמ' 3 שורות 4,19).
התובעת חזרה והעידה כי: "את עבודתי ניהלתי מביתה של אמא שלי. ההורים שלי פרודים. לאבא שלי היה משרד בבית שלו. ואני עבדתי מהבית של אמא שלי בחדר שיועד לניהול המשרד. באותה תקופה גרתי עם בבית של אמא שלי עם בעלי וילדיי" (עמ' 6 שורות 3-5).
התובעת העידה כי בעבר עבדה כמנהלת שיווק ומכירות בחברת דרימקס, וכי החל ממועד הלידה הראשונה בחודש 9/08 שהתה בתקופת אבטלה (עמ' 6 שורות 6-8).
התובעת חזרה והעידה כי עבדה מדי יום בין השעות 08:00 עד 18:00 אך "היו ימים שלא יכולתי לעבוד כי היו לי תינוקות ואז לא היו לי שעות קבועות" (עמ' 6 שורות 17-18).
התובעת נשאלה מדוע החלה לעבוד אצל אביה והשיבה: "הייתי מחתימה באבטלה, וכשסיימתי את תקופת האבטלה, אז הוצע לי ממני או מאבא שלי שאני אעבוד אצלו כי הוא היה זקוק לעובד. עד לאותה תקופה היה לאבא שלי את יעקב מלכה כעובד אבל הוא לא עשה את אותה עבודה שאני עשיתי. ... אחרי שילדתי היתה תקופה קצרה שאבא שלי לקח משהו אבל זה לא הצליח. נכון להיום העבודה ירדה, אז הוא לא צריך עובד" (עמ' 6 שורות 19-24).
התובעת העידה כי לאחר הלידה לא שבה לעבוד בעסק של אביה שכן עברה עם משפחתה להתגורר בפתח תקווה, וכן מאחר והיתה מטופלת בשלושה תינוקות (עמ' 6 שורות 27-29).
התובעת טענה כי את שכרה קיבלה בצ'קים שנפרעו רק בחודשים ינואר-פברואר, קרי- רק לאחר הלידה. לדבריה: כל חודש קיבלתי תלוש לידי אבל לא את הכסף, את הכסף קיבלתי רק אחרי הלידה בינואר ופברואר 2010.
לא זכור לי מדוע אבא שלי לא שילם לי בתקופת העבודה אלא רק לאחר שסיימתי ואחרי שילדתי, אולי לא היה לו כסף ולכן הוא שילם את זה ב- 2010 לפי נ/4" (עמ' 7 שורות 8-11).

יש לציין כי עיון בתלושי השכר של התובעת (נ/2) מעלה, כי תלושי השכר לחודשים 09 עד 10/09 הונפקו לתובעת רק ביום 4.11.09 ותלוש חודש 11/09 הונפק רק ביום 29.12.09, שוב לאחר מועד הלידה.

בהמשך הוסיפה התובעת כי "אני עבדתי עם מחשב בבית של אמא שלי, היה לי חדר עבודה, לא זכור לי מי קנה את המחשב. זה אותו בית שגרתי בו עם הילדים שלי באותה עת. גם ניהלתי שיחות טלפון שהכל היה בבית של אמא שלי שהיתה פרודה מאבי. שיחות הטלפון היה על חשבונה של אמא שלי." (עמ' 7 שורות 22-24).

בהמשך שוב שינתה התובעת את גרסתה וטענה הפעם כי: "חוץ ממורה הנהיגה לא זוכרת אם מישהו עבד איתו, אני זוכרת במעורפל שהיה מישהו" (עמ' 7 שורה 28).

התובעת טענה כי אינה זוכרת האם ניהלה רישום של שעות עבודתה (עמ' 8 שורה 4). כמו כן: לשאלה מדוע קיבלתי נסיעות אם לא נסעתי לשום מקום, אני משיבה: "לא זכור לי" (עמ' 8 שורה).

התובעת חזרה וטענה פעם נוספת כי החוקר סילף ושכתב את דבריה והתעלם מחומר שהציגה בפניו (עמ' 8 שורות 7-9).

ה. אביה של התובעת, מר עזריה גלילי מסר אף הוא הודעה בפני החוקר (נ/5), שבה ציין כי טרם עבודתה של התובעת בעסקו עבד איתו אדם בשם יעקב מלכה, שעבד אצלו כפרילנסר כמדריך וכן ב"עריכת תיקים".

מר גלילי נשאל מי ביצע את עבודתה של התובעת טרם החלה לעבוד בעסקו, והשיב כי מרבית הדברים לא התבצעו. מר גלילי מסר לחוקר כי עבודת התובעת לא התבצעה בשעות קבועות, אלא בזמנה החופשי, אך כי עבדה בממוצע כ-7-8 שעות ביום.

בעת מתן ההודעה העיד מר גלילי כי התובעת ממשיכה לבצע עבורו את העבודות הדחופות, אך כי הוא מחפש עובדת למשרה מלאה.

עוד הוסיף: "לתהילה שילמתי 6000 ₪ בגלל שגם היא הבת שלי וגם עשתה לי עבודה בכל זמן שביקשתי ולא הפסקתי לבלבל לה את השכל".

ו. במסגרת תצהירו חזר מר גלילי על גירסתו, לפיה טרם העסקתה של התובעת העסיק את מר יעקב מלכה, שעבד אצלו כ"פרילנסר" בתפקיד מדריך ובתפקידי אדמיניסטרציה (סעיף 3 לתצהיר מר גלילי).

עוד הוסיף האב, כי היה זקוק לעזרה בהעברת החומר של העסק למחשב ובגבייה, ועל כן הציע לבתו לסייע לו בניהול העסק (סעיפים 5-6 לתצהירו). מר גלילי הצהיר כי התובעת ביצעה את העבודה מדי יום בין השעות 08:00 עד 18:00 כשהעבודה בוצעה ברובה מהמשרד שבביתו או מבית אמה, ולעיתים נדרשה לעבוד אף מעבר לשעות הפעילות (סעיפים 7-8 לתצהירו).

במסגרת התצהיר ציין מר גלילי כי כיום הוא מעסיק עובדת במקום בתו, אלא שזו לא עובדת באותו היקף עבודה, שכן העבודה פחתה (סעיף 14 לתצהירו).

ז. בבית הדין העיד מר גלילי כי: "...התובעת החלה לעבוד אצלי ולעזור לי, בגלל שגם לפני כן היא עזרה לי ללא תשלום" (עמ' 8 שורה 30).

לשאלת בית הדין מדוע שכרה של התובעת שולם לה רק לאחר הלידה, בחודשים ינואר-פברואר 2010, השיב: "אני לא יודע את הסדר, זה מה שהוצאתי" (עמ' 9 שורות 3-4, 8-9).

מר גלילי גם לא ידע להשיב לשאלה, מדוע התלושים הונפקו רק בחודש נובמבר וטען כי זו האחריות של מנהל החשבונות (עמ' 9 שורות 5-6).

מר גלילי העיד כי טרם תחילת עבודתה של התובעת אצלו ביצע את העבודה בעצמו וכי לאחר הלידה, לחץ העבודה ירד. כיום הוא מעסיק עובדת שמסייעת לו (עמ' 9 שורות 24-26).

מר גלילי לא ידע להשיב לשאלה מדוע שולמו לתובעת דמי נסיעות (עמ' 9 שורה 33).

מר גלילי הוסיף כי התובעת המשיכה לסייע לו בעבודה גם לאחר הלידה (עמ' 10 שורה 2).

בהמשך העיד: "יעקב מלכה עבד אצלי בעסק הוא היה רשום אצלי כמדריך ובודק. ובין השאר הוא עשה לי חלק מהתוכניות" (עמ' 10 שורות 14-15).

ח. מטעם הנתבע העידה גב' איריס דרי, חוקרת. גב' דרי העידה כי היא נכחה בגביית עדויות התובעת ואביה, ואף גבתה את עדותו של מר גלילי (עמ' 10 שורות 28-29, עמ' 11 שורות 8-11).

בהתחשב בכלל העדויות שלעיל, הרי שלא עלה בידי התובעת להוכיח קיומם של יחסי עובד ומעביד בינה לבין אביה, ולא הוכח כי העזרה שהעניקה לאביה חרגה מגדר עזרה הדדית לבן משפחה: התובעת הועסקה תקופה קצרה מאוד שהסתכמה ב-4 חודשים והחלה עבודתה כשכבר היתה בחודש החמישי להריונה. טרם תחילת עבודתה של התובעת, עבודתה בוצעה על ידי אביה. הוכח כי התובעת ביצעה, לפחות בחלקן, את אותן עבודות שביצעה בשכר גם לאחר הלידה וללא תשלום. לא הוכח כי אותו "יעקב מלכה" אכן ביצע, לפחות באופן חלקי, תפקידים שהיו באחריותה של התובעת. יעקב מלכה לא הובא לעדות מטעם התובעת. גם אותה עובדת שנטען כי מסייעת למר גלילי בביצוע העבודה כיום, לא הובאה לעדות. כך גם לא הובאו עובדים ו/או לקוחות או גורמים אחרים שאינם קרובי משפחה כדי לתמוך בגרסת התובעת לעניין עבודתה בעסק. כמו כן, שכרה של התובעת שולם באיחור ניכר- לאחר הלידה ואף תלושי השכר לא הונפקו בזמן אמת, דבר שאינו מקובל ביחסי עובד-מעביד רגילים. בנוסף, לא ניתן הסבר מדוע לתובעת שולמו דמי נסיעות, אף כי אין חולק שהתובעת ביצעה את העבודה מבית אמה ולא נדרשה להוצאות נסיעה. גם מנהל החשבונות לא הובא לעדות מטעם התובעת, עדות שהיתה אולי עשויה לסייע לתובעת להשיב לשאלות: מדוע שולם שכרה באיחור, מדוע הונפקו תלושי שכר באיחור ומדוע שולמו דמי נסיעות. עצם אי הבאתו של מנהל החשבונות לעדות אומר דרשני.

סוף דבר:

התובעת לא עמדה בנטל הרובץ על כתפיה להוכיח קיומם של יחסי עובד ומעביד בינה לבין אביה, להבדיל מיחסים של "עזרה הדדית" המקובלת בין בני משפחה קרובים, ולכן אין צו להוצאות. התביעה נדחת ללא צו להוצאות. זכות ערעור: תוך 30 יום. ניתן היום, אדר תשע"ג, (17 פברואר 2013), בהעדר הצדדים.